

Dk. Dave Mathewson, Fasihi ya Agano Jipya, Hotuba ya 14, Paulo wa Kale / Mpya na Utangulizi kwa Warumi

© 2024 Dave Mathewson na Ted Hildebrandt

Hii ni Historia na Fasihi ya Agano Jipya ya Dk. Dave Mathewson, hotuba ya 14 juu ya Paulo Mpya na Mkale na Utangulizi wa Kitabu cha Warumi.

Sawa, wacha tuendeleo na tuende.

Leo nataka kuhama kutoka kwa kitabu cha Matendo na kuanza kwa wiki chache zijazo angalau kuangalia barua za Paulo. Kama tulivyosema, kwa maana fulani Matendo hutoa mpito katika utangulizi wa Agano Jipya kwa kuwa wahusika wakuu na takwimu ambazo zina jukumu kubwa katika Matendo ya Mitume huishia kuwa waandishi wa barua, haswa Paulo ambaye ni mmoja wa watu mashuhuri katika Matendo. Ni kawaida basi kupata mkusanyiko wa barua zake mara tu baada ya Matendo na kutawala sehemu kubwa ya Agano Jipya.

Kwa hivyo leo tutaanza kuangalia barua hizo kuanzia tena na Warumi. Tutazifuata kwa mpangilio wa kisheria, sio lazima mpangilio ambao ziliandikwa, lakini tutafuata mpangilio ambao zinatokea katika Agano Jipya.

Kwa hivyo, tutaanza na Warumi, lakini wacha tufungue kwa maombi. Baba, nakushukuru tena kwa kujifunua kwa neema katika mfumo wa Agano la Kale na Jipya na kwamba tuna fursa ya kufikiria juu ya kuchambua, na kusoma ufunuo huo huo. Ninaomba kwamba hatutaichukulia kawaida, zawadi ya neema ya ufunuo wako mwenyewe katika Neno lako, na kwamba tutaleta nguvu zetu zote za kiakili na zana zote tulizo nazo kujaribu kuielewa kikamilifu na kwa usahihi iwezekanavyo. Kwa jina la Yesu, tunaomba, amina.

Sawa, kwa hivyo Mtume Paulo na huyu ni Paulo baada ya kufanya mtihani wa Agano Jipya na mkono wake juu ya kichwa chake. Kama nilivyosema, barua za Paulo hazijapangwa kwa mpangilio lakini kwa ujumla zimepangwa kwa mpangilio wao wa urefu. Kwa hivyo, sababu ya Warumi kuja kwanza sio kwa sababu iliandikwa kwanza, lakini kwa sababu ilikuwa barua ndefu zaidi ambayo Paulo aliandika.

Barua ya kwanza ambayo Paulo aliandika ingeenda kwa Wagalatia au 1 Wathesalonike. Upendeleo wangu ungekuwa kwa Wathesalonike 1, na nitakuambia baadaye katika muhula kwa nini ndivyo ilivyo. Lakini kabla ya kuangalia barua za Paulo haswa, utangulizi mfupi tu wa barua zenyewe na Paulo kama mtu unaweza kutusaidia kuelewa zaidi juu ya uandishi wake wa barua.

Lakini kwanza kabisa, tunapofikiria barua za Paulo, ni muhimu kufahamu kile wasomi wa Agano Jipya wanaita asili ya mara kwa mara ya barua za Paulo. Kwa mara kwa mara hiyo haimaanishi kuwa aliziandika mara kwa mara. Asili ya mara kwa mara ya barua zake ilimaanisha kuwa barua za Paulo ziliibuka kama majibu kwa hali na shida maalum.

Kwa hivyo tena, tukirudi kwenye kitabu cha Matendo, tunasoma juu ya maeneo yote ambayo Paulo alitembelea, na makanisa yote aliyoanzisha. Ilikuwa kwa kujibu shida na hali fulani zilizotokea katika makanisa hayo kwamba Paulo aliketi chini na kuandika barua hizi. Kwa hivyo, hatuna teolojia kamili ya kila kitu ambacho Paulo alifikiria.

Hatuna kitabu cha kiada cha kitheolojia ambacho kinaonyesha mawazo ya Paulo juu ya suala lolote. Badala yake, tuna safu ya barua maalum za muktadha zinazoshughulikia hali na shida maalum ambazo ndio dirisha pekee la fikra za Paulo na theolojia yake. Kwa hivyo, maana yake ni kwamba tunahitaji kufahamu hali ya mara kwa mara ya barua zake.

Tunahitaji kufahamu hali, hali, na matatizo yaliyosababisha. Sasa, kumekuwa na milinganisho miwili ya kawaida ambayo sio ya asili kwangu, lakini unayapata yakirejelewa katika matibabu kadhaa ya barua za Paulo au mawazo ya Paulo. Kuna milinganisho kadhaa ambayo labda inatusaidia kuelewa na kuelezea jinsi ilivyo tunapaswa kukaribia barua za Paulo au jinsi ilivyo kuzisoma.

Milinganisho hiyo miwili ni mazungumzo ya simu na kusoma barua, kuingia kwenye sanduku la barua la mtu na kusoma barua ya mtu mwingine, au kusoma barua ambayo haikukusudiwa kwako. Kwa hivyo, ya kwanza, kusoma barua za Paulo ni kama kusoma mwisho mmoja wa mazungumzo ya simu katika hiyo, au kusikiliza mwisho mmoja wa mazungumzo ya simu kwa kuwa unaposikia mtu mwingine akiongea kwenye simu, wakati mwingine mimi hufanya hivi na mke wangu au wakati mwingine binti yangu wakati wanapozungumza kwenye simu. Kwa kusikiliza tu kile wanachosema na jinsi wanavyosema, unajaribu kujua ni nani wanazungumza naye na unajaribu kujua wanaweza kuwa wanazungumza nini.

Kwa kusikiliza tu mwisho mmoja wa mazungumzo, huwezi kusikia kinachoendelea kwa upande mwingine. Lakini lazima, kulingana na kile unachofanya hapa, jaribu kujenga upya kile kinachoendelea mwisho mwingine wa mstari. Kwa sababu hiyo ndiyo njia pekee unayoweza kuelewa kile unachosikia.

Na barua za Paulo ni sawa na hiyo. Kwa kusoma barua za Paulo, unasikiliza mwisho mmoja wa mazungumzo ya simu. Unasikia tu kile Paulo anasema.

Hujui kinachoendelea upande wa pili wa mstari. Kwa hivyo, lazima ujaribu, kulingana na kusoma barua zenyewe, lazima ujaribu kuamua na kujenga upya kile ambacho

kuna uwezekano mkubwa alikuwa Paulo akijibu. Alikuwa akimwandikia nani? Je, ni hali gani ambayo anaweza kuwa alikuwa akishughulikia? Mwingine anasoma barua ya mtu mwingine.

Tena, ikiwa ulipokea barua ambayo haikukusudiwa kwako na ukaisoma, kuna uwezekano mkubwa kwamba unaweza usielewe sehemu kubwa zake kwa sababu haujui mazungumzo mengine au ni nani mtu mwingine aliyeiandika au hali ilikuwa nini, uhusiano kati ya hao wawili, au shida ambayo inaweza kuwa imesababisha barua hii kuandikwa. Na kwa hivyo, una barua yenyewe tu. Na ndivyo ilivyo kwa kusoma barua za Paulo.

Tuna barua zake tu, rekodi ya upande wake wa mawasiliano. Na kwa hivyo kulingana na hilo, tunajaribu kujenga upya iwezekanavyo kile kinachowezekana kilikuwa kikiendelea katika kanisa la Roma au kanisa la Galatia au kanisa la Efeso au Kolosai au miji mingine yoyote ambayo Paulo aliandika au Thesalonike. Ni hali gani au hali au shida au suala ambalo lilisababisha Paulo kuandika barua hii? Kwa hivyo, kwa kujibu, kwa kile hii inatukumbusha, lazima tujenge upya hali inayokubalika kutoka kwa barua za Paulo ambazo zinatusaidia kutafsiri barua zake.

Kwa hivyo, kwa maana fulani, ni aina ya mduara. Tunaangalia barua za Paulo kujaribu kujua ni nini tunaweza kujua juu ya wasomaji na hali na shida zao, na kisha tunatumia hiyo kutafsiri barua yenyewe. Lakini tena, barua lazima zieleweke kwa maana fulani kama majibu kwa hali maalum.

Na ningeweza, kwa matumaini, nitaweza kuonyesha kwamba kuna sehemu kadhaa za barua za Paulo ambazo hazina maana isipokuwa tuelewe kitu juu ya kile ambacho Paulo alikuwa akihutubia. Nadhani kuna sehemu kadhaa za barua za Paulo ambazo zina maana zaidi tunapofanya hivyo, na kuna tofauti kubwa katika jinsi tunavyosoma maandishi. Labda tutaishia, kuna baadhi ya sehemu ambapo nitaonyesha kwamba tunapaswa kusoma tofauti sana na yale ambayo tumeongozwa kuamini kwa kuelewa ni hali gani na tatizo ambalo Paulo anashughulikia.

Hiyo mara nyingi inaweza kuleta mabadiliko katika jinsi tunavyotafsiri herufi. Ndio. Kulia.

Kuna vidokezo katika barua zingine kwamba labda Paulo sio lazima adhani kwamba kila mtu atajua hali maalum. Kwa mfano, katika wanandoa wao, haswa barua kwa Wakolosai, mwishoni mwake, kwa kweli anawaambia watume barua yake kwa mtu mwingine, kwa jiji la Laodikia. Kwa hivyo, katika barua zingine za Paulo, kuna dokezo kwamba ilipaswa kusomwa zaidi, na zaidi ya hadhira ya karibu ambayo ilikusudiwa.

Kuna barua zingine ambazo zinaonekana kuwa maalum zaidi kwa muktadha. Kwa mfano, katika 1 Wakorintho, Paulo anazungumzia maswala kadhaa ambayo inaonekana kuwa muhimu zaidi kujenga upya kile kinachoweza kuwa hali ya hali

hiyo. Lakini kuna barua zingine ambapo Paulo alionekana kukusudia kwamba hii haitasomwa tu na kanisa maalum, lakini ilipaswa kusambazwa na kusomwa kwa upana zaidi.

Na kisha tayari, tayari, kwa kufurahisha, tayari mwishoni mwa karne ya kwanza, inaonekana, kumbuka tuliangalia maandishi kutoka kwa 2 Petro, nyuma tulipokuwa tunazungumza juu ya kanuni, ambapo mwandishi, 2 Petro, anarejelea mkusanyiko wa barua za Paulo. Kwa hivyo angalau mwishoni mwa karne ya kwanza, tayari kulikuwa na mkusanyiko wa barua za Paulo zilizozunguka sana. Hatuna uhakika ni wangapi, lakini uko sahihi.

Kwa hivyo hiyo inahitaji kusawazishwa, hali maalum ambazo barua hizi zilishughulikiwa, zinahitaji kusawazishwa na ukweli kwamba inaonekana kuna matukio kadhaa, kama kitabu cha Wakolosai, ambapo alikusudia barua yake isambae kwa upana zaidi kuliko tu kwa kanisa la Kolosai. Ili kuwa maalum zaidi na tu, tena, sana, kwa ufupi sana zungumza kidogo juu ya mtu huyo, Paul mwenyewe. Namaanisha, ni nani mtu huyu au mhusika katika Ukristo wa mapema, na ni nini kilisababisha kuingizwa kwa herufi hizi zote zilizo na jina lake katika Agano Jipya? Kwanza kabisa, jambo la kwanza kukumbuka ni kwamba Paulo alikuwa raia wa walimwengu wawili tofauti, kihalisi.

Kwanza kabisa, na katika mambo mengi historia muhimu zaidi ya kumwelewa Paulo ilikuwa ulimwengu wake wa Kiyahudi. Paulo alilelewa kama Myahudi mcha Mungu, Mfarisayo, na ingawa inaonekana alikuwa wa shule ya Mafarisayo ambayo ilikuwa huria zaidi wakati mwingine, Paulo aliishia kutenda sana, kali sana na mrengo wa kulia kwa njia aliyoishi Uyahudi wake. Na hiyo inaweza kuonekana kwa ukweli kwamba Paulo mwenyewe anarejelea katika barua zake mwenyewe ukweli kwamba alijaribu kuharibu kanisa.

Alikuwa na wasiwasi sana na dini hii mpya ambayo tunaiita Ukristo, na aliiona kama tishio kwa Uyahudi na utii kwa sheria kwamba angefanya chochote kuikomesha. Kwa hivyo, Paulo alikuwa wa aina ya bidii, Mfarisayo, lakini alikuwa na mielekeo ya bidii. Ikiwa unakumbuka tulipozungumza juu ya Mafarisayo na wakereketwa, Paulo alikuwa aina ya Farisayo na mielekeo mikali ya bidii.

Kwa bidii ya sheria, hata angewaangamiza Wakristo kwa sababu aliona imani hii mpya katika Kristo kama tishio kwa dini ya mababu zake. Kwa hivyo, Paulo alikuwa Myahudi kabisa wa mafunzo yote ya Kiyahudi, na ni wazi, hiyo inaonekana kwa kiwango ambacho anakopa kutoka kwa Agano la Kale katika maandishi yake. Lakini wakati huo huo, Paulo pia alikuwa raia wa Roma.

Na hiyo ilimaanisha nini ni kwamba Paulo angefahamiana labda na mafunzo na malezi ya Greco-Roman. Paulo angefahamika, ni wazi aliandika kwa lugha ya

kawaida, lugha ya Kigiriki ya siku hiyo. Lakini wakati huo huo, Paulo mara nyingi angetumia uraia wake.

Alikuwa tayari kabisa kuitumia. Sio mara kadhaa uraia wake wa Kirumi ulimtoa kwenye shida kubwa wakati unasoma kitabu cha Matendo. Kwa hivyo, Paulo alikuwa mtu wa walimwengu wawili, aliyelelewa wazi katika ulimwengu wa Uyahudi na kufuata sheria, Farisayo wa aina ya bidii, lakini wakati huo huo pia raia wa Kirumi na mtoto wa ulimwengu wa Kirumi pia.

Sasa, haya yote yaliendelea hadi tukio ambalo tunasoma juu ya Matendo sura ya 9, na hiyo ni uongofu wa Paulo. Na pamoja na Matendo sura ya 9, Paulo mwenyewe anarejelea uongofu wake kwa uwazi sana katika sehemu nyingine moja, na kwa kweli tunaweza kusema maeneo mengine mawili, lakini nyingine ni Matendo sura ya 1. Na ninachotaka kujadili kwa ufupi ni kwamba maoni ya jadi ya uongofu wa Paulo huenda kama hii. Paulo alilelewa kama Mfarisayo na kulelewa kwa uangalifu, kutii na kushika sheria, lakini kadiri alivyojaribu kushika sheria, ndivyo alivyoziidhi kuchanganyikiwa na hilo, uwezo wake wa kufanya hivyo, ndivyo alivyoziidhi kujisikia hatia kwa kushindwa kwake kutii sheria, na ndivyo alivyoziidhi kufadhaika katika dhamiri yake hadi mwishowe akajitoa tu, na labda roho ya Mungu ikifanya kazi katika maisha yake na kumchochea, mwishowe alikubali na akatambua kwamba hangeweza kuifanya peke yake na hakuweza kushika sheria, na hiyo ilimsukuma kumtegemea Yesu Kristo, na hiyo ilimsukuma kwa imani katika Yesu Kristo kinyume na uwezo wake mwenyewe wa kushika sheria.

Kwa sababu kumbuka, tena, kadiri alivyojaribu kuitunza, ndivyo alivyoziidhi kuchanganyikiwa, na kadiri alivyokatishwa tamaa na sheria na uwezo wake wa kuitunza, ndivyo alivyoziidhi kujisikia hatia katika dhamiri yake ya kushindwa kwake, na hiyo hatimaye ilimsukuma na kumsukuma kujitupa kwa Yesu Kristo na kukubali wokovu wa Mungu ambao ametoa kupitia Kristo. Sasa, ingawa hiyo imekuwa dhana maarufu sana, sina hakika hiyo ni sahihi wakati unasoma Agano Jipya. Na, kwa mfano, wacha nisome maelezo mawili ya Paulo mwenyewe ya maisha yake katika Uyahudi.

Tena, kumbuka, maoni ya jadi ni kwamba Paulo alikuwa ameridhika kidogo na kuhisi hatia zaidi na kuchanganyikiwa kwa sababu hakuweza kutii sheria, na mwishowe, kwa maneno mengine, anaanzishwa na kusukumwa na kutayarishwa kumkubali Yesu Kristo kama Mwokozi wake. Lakini sikiliza akaunti hizi mbili. Tunapata mmoja wao katika Wagalatia sura ya 1, wengine katika Wafilipi 3, walikuwa aina ya akaunti za tawasifu za maisha ya Paulo kama Myahudi.

Na hivi ndivyo anasema katika sura ya 1 ya Wagalatia. Anasema haujasikia shaka juu ya maisha yangu ya awali katika Uyahudi. Kwa hivyo, Paulo anaandika kama Mkristo sasa, lakini anarejelea maisha yake kama Myahudi kabla ya hapo.

Alisema haujasikia shaka juu ya maisha yangu ya awali katika Uyahudi. Nilikuwa nikilitesa kanisa kwa nguvu. Tena, kuna mielekeo yake ya bidii.

Nilikuwa nikilitesa kwa nguvu kanisa la Mungu na nilikuwa nikijaribu kuliharibu. Niliendelea katika Uyahudi zaidi ya wengi kati ya watu wangu wa umri huo, kwani nilikuwa na bidii zaidi kwa mapokeo ya babu zangu. Lakini basi anaendelea na kusema, lakini wakati Mungu, ambaye alikuwa amenitenga kabla sijazaliwa na kuniita kwa neema yake, alipendeza kumfunulia Mwanawe ili niweze kumtangaza kati ya Mataifa.

Kwa hivyo hiyo ni akaunti namba moja. Wafilipi sura ya 3, hapa kuna akaunti nyingine ambapo Paulo anaelezea kwa mtindo wa wasifu maisha yake ya zamani. Tena, anaandika kama Mkristo, lakini anaelezea maisha yake ya zamani katika Uyahudi.

Anasema kwa maana ni sisi ambao ni tohara tunaoabudu katika roho, katika Roho wa Mungu na kujisifu katika Yesu Kristo na hatuna imani na mwili. Kisha Paulo anasema, ingawa mimi pia nina sababu ya kujiamini katika mwili. Ikiwa mtu mwingine yeyote ana sababu ya kujiamini katika mwili, nina zaidi.

Nilitahiriwa siku ya nane. Nilikuwa mshiriki wa watu wa Israeli, wa kabila la Benyamini, Kiebrania aliyezaliwa na Waebrania, kuhusu sheria, Mfarisayo, kuhusu bidii, mtesaji wa kanisa. Kuhusu haki chini ya sheria, sikuwa na lawama.

Sasa nakuuliza, je, hiyo inasikika kama mtu ambaye alikuwa amechanganyikiwa na uwezo wake wa kushika sheria, au mtu ambaye alikuwa na dhamiri yenye hatia, au kile ambacho wengine wamekiita dhamiri ya kujichunguza, ambaye alikuwa akizidi kuchanganyikiwa na kufahamu zaidi na zaidi kutokuwa na uwezo wake na kushindwa kwake kushika sheria, ili atayarishe, kwa maana fulani, kwa ajili ya injili? Haionekani kama hivyo kwangu. Inaonekana kama Paulo alikuwa na ujasiri kabisa katika uwezo wake kama Mfarisayo. Linapokuja suala la haki, anasema, sikuwa na lawama.

Katika Wagalatia, inasema, aliendelea zaidi ya watu wa wakati wake katika uwezo wake wa kushika sheria. Na alikuwa na ujasiri sana katika Uyahudi wake hivi kwamba angejaribu hata kuharibu kanisa. Kwa hivyo, huyu hakuwa mtu ambaye alikuwa tayari kukubali injili.

Huyu hakuwa mtu ambaye alikabiliwa na kushindwa kwao na dhamiri yenye hatia kwa sababu walidhani hawawezi kushika sheria, na hatimaye akajitupa katika injili. Badala yake, huyu ni mtu ambaye anajiamini kabisa katika maisha yake katika Uyahudi, na kitu pekee kilichombadilisha Paulo ni wakati Yesu Kristo alipoingia katika uwepo wake na kumwangusha siku hiyo kwenye barabara ya Dameski. Vinginevyo, hilo lilikuwa jambo la mwisho akilini mwake.

Hakuwa ameziandaa au kuridhika kidogo na Uyahudi. Alikuwa na ujasiri kabisa katika dini yake. Lakini haikuwa mpaka Yesu Kristo alipojifunua, kulingana na Wagalatia 2, na kuingia katika maisha yake, ndipo Paulo alitathmini maisha yake ya zamani katika Uyahudi kama kupungukiwa.

Lakini hadi Kristo alipokuja, Paulo aliridhika kabisa na uwezo wake wa kushika sheria na maisha yake katika Uyahudi. Kwa hivyo, ni nini kilimpata Paulo wakati huo kwenye Barabara ya Dameski? Uwezekano mkubwa zaidi, kile kilichotokea kwenye barabara ya kwenda Dameski, tukio lililorekodiwa katika Matendo 9 ambalo Paulo anarejelea katika Wagalatia, ni kwamba hii ilikuwa uongofu na kuagiza au wito wa Paulo. Kwa hivyo, kwa upande mmoja, angalia Wagalatia wengine.

Sehemu niliyosoma ni baada ya kuelezea maisha yake katika Uyahudi. Anasema, Lakini wakati Mungu, ambaye alikuwa amenitenga kabla sijazaliwa, na kuniita kwa neema yake, alipendeza kunifunulia Mwanawe ili niweze kumtangaza kati ya mataifa. Kwa hivyo, kuna mambo ya uongofu wake wote wawili, kwa hivyo anabadilishwa kutoka kwa mfumo mmoja wa kidini ambao unamwacha Yesu Masihi, hadi moja ambapo Yesu yuko katikati.

Huo ni uongofu wake. Hata hivyo wakati huo huo, ni kuwaagiza. Ameagizwa kuhubiri injili kwa Mataifa.

Na ndio sababu katika kitabu cha Matendo, safari zote za umishonari katika ramani hiyo ambazo zinaishia na Paulo huko Roma, Paulo akitimiza tu agizo lake kutoka kwa Yesu Kristo, uongofu wake kwa Ukristo kufyeka tume, kuhubiri injili, sio kwa Wayahudi, lakini kwa Mataifa.

Sawa, kwa hivyo baada ya kusema hivyo, barua ya kwanza ambayo tunataka kuangalia, na nitakachofanya ni, nitachukua mlinganisho wa barua, na njia nitakayoanzisha barua ni, wacha tufungue kipande cha barua kutoka kwa kanisa la kwanza. Kwa hivyo, barua ya kwanza kutoka kwa kanisa la kwanza ambayo tunataka kufungua ni barua iliyoelekezwa kwa Warumi.

Tofauti na injili ambazo hazina dalili yoyote ya wasomaji au mwandishi, barua za Paulo, kama ilivyokuwa kawaida ya barua ya karne ya kwanza, zinajumuisha kawaida dalili wazi ya mwandishi au waandishi, na pia dalili ya wasomaji. Kwa hivyo, tunaweza kuelewa kidogo juu ya mwandishi na wasomaji kwa kusoma barua hizi. Lakini barua kwa kanisa la Roma, hiyo ndiyo barua ya kwanza tutakayofungua.

Hatua ya kuanzia ni kutambua kwamba sisi sio wa kwanza kusoma Warumi. Zaidi ya kitabu kingine chochote katika Agano Jipya, ikiwa umewahi kusoma Warumi na kujaribu kukielewa, zaidi ya kitabu kingine chochote, usomaji wako wa Warumi umeathiriwa na watu wengine ambao wamekisoma kabla yako. Warumi walichukua jukumu kubwa katika vipindi muhimu sana katika historia.

Hii ni, kuna mtu yeyote anayejua huyo ni nani? Martin Luther. Martin Luther ni Mjerumani. Martin Luther, tutasema Luther.

Martin Luther na unaweza kumjua kama mwandishi wa nyimbo kama vile Ngome Yenye Nguvu Ni Mungu Wetu. Martin Luther, kitabu cha Warumi kilichukua jukumu kubwa katika maisha yake. Kitabu cha Warumi kilikuwa kichocheo, kwa maana fulani, cha kuchochea Matengenezo.

Ilikuwa katika kitabu cha Warumi kwamba Luther, mawazo yake juu ya wokovu kwa neema kupitia imani, na sio kwa matendo mema, mawazo yake yaliundwa. Na mawazo yake yalianza kuota mizizi. Kwa hivyo, kitabu cha Warumi kilichukua jukumu muhimu katika, kwa maana, uongofu wa Luther na kufikiria upya injili ilikuwa nini, inamaanisha nini kuhesabiwa haki na kuokolewa kwa neema kupitia imani na sio kwa matendo.

Na tena, kuchochea Matengenezo yanayojulikana. Kuna idadi ya watu wengine, ambao Warumi wamechukua jukumu muhimu kwao. Hapa kuna nyingine.

Ndivyo unavyoonekana baada ya kusoma theolojia kwa karibu miaka 50. Je, kuna mtu yeyote anayejua huyu ni nani? Carl Barth. Nzuri sana.

Karl Barth, mwanatheolojia maarufu wa Uswizi, kwa maoni yangu, ni mmoja wa wanafikra mahiri zaidi katika Ukristo na mmoja wa wanafikra mahiri zaidi wa kitheolojia. Kitabu cha Warumi pia kilichukua jukumu muhimu katika Matengenezo ya Karl Barth mwenyewe huko Ujerumani, ambapo alijibu dhidi ya uliberali wa Wajerumani wa siku hiyo na kupata katika kitabu cha Warumi, kwa maana, shauku mpya ya injili. Na tena, karibu kuchochea Matengenezo yake mwenyewe.

Kwa hivyo, hawa ni watu wawili muhimu sana katika historia ya Ukristo, lakini akili nzuri ambazo akili na fikra na mifumo ya kitheolojia na harakati zilizofuata za aina ya Matengenezo ziliathiriwa kwa kiwango fulani na usomaji wao wa kitabu cha Warumi, ambapo walikabiliwa tena na ufunuo wa Mungu kwao na neema ya Mungu. Kwa hivyo, hizi ni mbili kati ya... Na kuna wengine. Hawa ni watu wawili, hata hivyo, ambao tunasimama juu ya mabega yao tunaposoma kitabu cha Warumi.

Na tutaonyesha jinsi hiyo ilivyo. Sasa, ni nani mwandishi wa kitabu cha Warumi? Kweli, hiyo ni dhahiri. Ni barua ya kwanza katika mkusanyiko wa barua za Paulo.

Na kwa kweli, katika mstari wa kwanza kabisa wa Warumi, Paulo anajiita kama mwandishi. Lakini kuna kitu cha kupendeza nyuma kabisa ya barua katika sura ya 16. Na sura ya 16, kama barua nyingi za Paulo, anamalizia barua zake kwa kusalimiana, kusema, kusalimiana na watu fulani.

Na mstari wa 22, hapa kuna sura ya 16, mstari wa 22. Mimi, Tertio, mwandishi wa barua hii, ninawasalimu katika Bwana. Nilidhani Paulo aliandika barua hii.

Uwezekano mkubwa zaidi, hii ni onyesho la njia ya kawaida ya kuandika barua katika karne ya kwanza. Hiyo ni, ilikuwa maarufu sana na ya kawaida kuajiri huduma za kile kilichoitwa amanuensis, kimsingi katibu. Na ungeamuru kwa kiwango fulani, kwa kawaida ungeamuru barua yako kwao na wangeandika barua yako.

Mara nyingi, inaonekana basi kwamba mwandishi wa barua mwenyewe wakati mwingine angesaini barua hiyo kwa mwandiko wake mwenyewe mwishoni mwa barua. Na kuna mjadala ulikuwa, je, unajua, baada ya kuiandika, Paulo angeisoma na kusema, ndio, hii ni sawa, endelea na uitume. Lakini ni wazi, hata katika Warumi, tunapata kuonyeshwa njia ya kawaida ya karne ya kwanza ya kutengeneza barua, ambayo ni kuajiri huduma za katibu au amanuensis.

Na hiyo inaonekana kuwa kile Paulo anafanya. Kwa hivyo Tertius alikuwa katibu wake ambaye aliandika kitabu cha Warumi. Kwa hivyo labda Paulo aliamuru au kusema kile alichotaka kiandikwe katika barua hiyo.

Na ningedhani kwamba karibu barua zake zote labda ziliandikwa, na kutolewa kwa njia hiyo. Hiyo ni tu, ndivyo ulivyoandika katika karne ya kwanza. Kwa nini Paulo aliandika barua ya Warumi? Warumi ni, Warumi imekuwa ngumu wakati mwingine kujua kwa sababu Warumi wanaonekana, wakati mwingine hawaonyeshi shida au shida maalum.

Kwa kweli, wengine wamehitimisha kwamba Warumi kimsingi ni muhtasari wa injili ya Paulo. Na kuna ukweli mwingi kwa hilo. Lakini wengi wamejizua kumuona Paulo akijibu shida au shida maalum kama anavyofanya katika barua zake zingine.

Lakini wakati wa kusoma, wakati wa kusoma Warumi, inaonekana kuna angalau sababu tatu zinazojitokeza kutoka kwa barua yenyewe, kwa nini Paulo angeandika hii. Mbali na kutoa darasa la uchunguzi wa Agano Jipya la Chuo cha Gordon kitu cha kuzungumza. Ya kwanza ni misheni, kusudi la umishonari.

Hiyo ni, Paulo anaonekana kuandika kwa sababu anataka kuilinda Roma kama msingi wa shughuli zaidi ya umishonari. Hiyo ni, unapata hisia katika Warumi kwamba mpango wa mwisho wa Paulo ni kuhamia magharibi, magharibi kadiri awezavyo katika yake, katika kuhubiri injili. Na anataka kutumia Roma au kuilinda Roma kama msingi wa shughuli yake ya umishonari.

Na, kwa hivyo labda anaandika barua hii kwa njia fulani ili kupata msaada wao. Kwa mfano, hii ndio tunayosoma kuelekea mwisho wa barua. Na hapa ndipo hii inakuwa wazi.

Anasema hii ndiyo sababu mara nyingi nimezuiwa kuja kwako, kanisa la Kirumi. Ninasoma kutoka sura ya 15 ya Warumi. Lakini sasa bila nafasi zaidi kwangu katika mikoa hii, ninatamani kama nilivyo kwa miaka mingi kuja kwenu nitakapoenda Uhispania.

Kwa hivyo, lengo kuu la Paul ni kufika Uhispania. Natumai kukuona katika safari yangu na kutumwa na wewe mara tu nitakapofurahiya kuwa na wewe kwa muda kidogo. Kwa sasa, hata hivyo, ninaenda Yerusalemu katika huduma kwa watakatifu kwa Makedonia na Akaya wamefurahi kushiriki rasilimali na maskini kati ya watakatifu huko Yerusalemu.

Walifurahi kufanya hivyo na kwa kweli wana deni kwao kwani ikiwa Mataifa wamekuja kushiriki katika baraka zao za kiroho, wanapaswa kuwahudumia katika zile zao za kimwili. Kwa hivyo, nitakapokamilisha hii na kuwaletea kile kilichokusanywa, nitasafiri kwenda Uhispania. Na najua kwamba nitakapokuja kwenu, nitakuja kwa utimilifu wa baraka za Kristo.

Kwa hivyo, unapata picha? Paulo anatarajia kutembelea Uhispania na anaonekana kutaka kanisa la Kirumi likusanyike karibu naye na kumuunga mkono katika kufanya hivi. Kwa hivyo, sehemu ya sababu ya kuandika Warumi ni ya kimishonari, ili tu kupata msaada wa Roma na kuipata kama msingi wa shughuli yake, ambayo anatumai itambeba hadi Uhispania. Kusudi lingine ni kuomba msamaha.

Ndio, barua ya kuchangisha pesa. Ndio, hatumii lugha hiyo kwa nguvu, lakini uko sahihi, inaweza kujumuisha msaada wa kimwili. Tunapofika kwenye kitabu cha Wafilipi, tutaona kwamba hiyo ni moja ya sababu anazoandika Wafilipi ni kuwashukuru, lakini pia kuhimiza msaada wao wa kifedha unaoendelea.

Na kwa hivyo, inawezekana kwamba anachooomba sio tu msaada wao wa maombi au chochote, lakini anaomba msaada wao wa kifedha anapoelekea Uhispania. Ndio, uko sahihi. Ndio, sidhani kama ni nasibu hata kidogo.

Nadhani, ndio, hiyo labda ni ya kukusudia kwamba anataja maeneo haya mengine ambayo yamemunga mkono. Kuomba msamaha, kusudi lingine ambalo wengine wamegundua katika Warumi ni kusudi la kuomba msamaha. Kwa kuomba msamaha, simaanishi kwamba Paulo anasikitika kwa kile anachohubiri au kufundisha.

Kwa kuomba msamaha, tunamaanisha kuelezea na kutetea ni nini anahubiri na ni nini anafikiria. Kwa hivyo, hii inaweza kwenda na ya kwanza ili kupata msaada wao. Kisha Paulo anaelezea kile anachofundisha au kuhubiri, hiyo inawezekana.

Lakini ni wazi, kama tulivyosema, watu wengi wameona katika Warumi moja ya maelezo ya kina zaidi ya injili ambayo Paulo anahubiri. Na kwa hivyo hiyo inaonekana kuwa moja ya sababu za mtu anayeomba msamaha kuelezea na kuelezea na kutetea

injili ambayo atatangaza na ambayo anahubiri. Ya tatu, na labda muhimu zaidi, ni kusudi la kichungaji.

Hiyo ni kwamba, haswa unapofika sura ya 14 katika Warumi, Paulo anaonekana kupendezwa sana au kujali sana uhusiano wa Kiyahudi na Mataifa, ambao tumeona umekuwa suala muhimu katika kitabu cha Matendo, aina ya kilele katika Mtaguso wa Yerusalemu katika Matendo sura ya 15. Unakumbuka hilo? Lakini katika Matendo sura ya 15, Mtaguso wa Yerusalemu, mjadala ulikuwa kwa msingi gani Mataifa wanakuwa watu wa Mungu. Suala hili linajitokeza katika Warumi sura ya 14.

Kwa hivyo inaonekana, labda kulikuwa na suala au shida katika uhusiano kati ya Myahudi na Mataifa juu ya suala hili. Je, Wayahudi na Mataifa wanahusiana kwa msingi gani? Na kwa msingi gani Mataifa watakuwaliwa kama watu wa Mungu pamoja na Wayahudi? Na kwa hivyo, sehemu ya Warumi ilikuwa kusudi la kichungaji. Hiyo ni, ilikuwa ikishughulikia shida katika kutaniko la kutokuwa na umoja kati ya Wayahudi na Mataifa.

Sasa, ni nini kingeweza kuzalisha hii ni, jambo moja tunalojua, ikiwa kitabu cha Warumi kiliandikwa karibu, labda karibu 57 BK au kitu kama hicho. Usijali, sitakuuliza hivyo kwenye mtihani. Lakini fikiria iliandikwa karibu 57 BK.

Karibu miaka minane mapema, mnamo 49 BK, Claudius, ambaye alikuwa mfalme wa Roma wakati huo, na karatasi ya mwisho kabisa katika maelezo yako, nina orodha ya watawala wote kuanzia karne ya 2. Lakini Klaudio, ambaye alikuwa mfalme mnamo 49 BK, alitoa amri. Kuna mapendekezo anuwai kwa nini, lakini amri kwamba Wayahudi walipaswa kufukuzwa kutoka mji wa Roma.

Na kwa hivyo, Wayahudi wote walifukuzwa. Alipokufa mnamo 54 BK wakati Klaudio alikufa, amri hiyo ilifutwa na Wayahudi waliruhusiwa kurudi Roma. Kinachoweza kutokea wakati huo ni kwamba, katika kipindi hicho cha takriban miaka mitano, kanisa lingeendelea kukua na lingeendelea kuwa jambo la Mataifa.

Na sasa pamoja na Wayahudi kurudi na kupata kanisa limekua zaidi na zaidi na zaidi kuwa Mataifa, hiyo inaweza kuhesabu baadhi ya shida hizi ambazo Paulo lazima sasa ashughulikie wakati anaandika kitabu cha Warumi. Na tena, akilini mwangu, hii inaweza kuwa moja ya madhumuni muhimu ya kitabu cha Warumi. Na inaweza kueleza kwa nini anatumia muda mwingi kutetea injili yake ili kuonyesha Myahudi na Mataifa wote ni watu wa kweli wa Mungu sawa.

Kwa hivyo uweze kuwatambua hao watatu. Tena, kunaweza kuwa na madhumuni mengine kadhaa, lakini nadhani madhumuni haya yote matatu yanatoka katika kitabu cha Warumi. Hakuna sababu kwa nini Paulo anapaswa kuwa na kusudi moja tu.

Namaanisha, unafikiria juu yake. Wakati mwingine unapoandika barua, huna sababu moja tu ya kuandika. Unaweza kukaa chini ili kuandika mambo kadhaa.

Kwa hivyo labda Paulo alikuwa akijaribu kufanya zaidi ya jambo moja tu. Na kwa hivyo angalau hawa watatu wanaonekana kuelezea kwa nini Paulo aliketi chini na kuandika kitabu cha Warumi. Sawa kabisa.

Maswali yoyote hadi sasa? Je, kuna mtu yeyote anayeelewa kwa nini Warumi wameandikwa? Kweli, jambo linalofuata ninalotaka kuzungumza ni aina pana zaidi ya jinsi tunavyotafsiri Warumi kwa ujumla. Lakini kile nitakachosema pia kinaathiri vitabu vingine vya Paulo, haswa Wagalatia. Lakini Paulo anaweka wazi mara nyingi katika Warumi, na nimekupa mistari muhimu.

Anatoa kauli kama vile, tunahesabiwa haki au kuokolewa kwa imani na sio kwa matendo ya sheria. Na kwa hivyo, nimekupa vifungu viwili muhimu katika sura ya tatu. Katika 3:21 na 3:22, anasema, sasa mbali na sheria, na kwa sheria hazungumzii sheria yoyote au sheria ya Kirumi.

Ninachukulia anarejelea sheria ya Musa katika Agano la Kale. Mbali na sheria, mbali na sheria ya Musa, haki ya Mungu imefunuliwa, haki ya Mungu kupitia imani katika Kristo. Kwa hivyo, angalia jinsi anavyotofautisha haki.

Anaonekana kusema kuna haki ya Mungu ambayo haitoki kwa kushika sheria, sheria ya Musa, lakini sasa haki inayokuja kwa njia ya imani katika Yesu Kristo. Na kwa hivyo, angalia kile anachosema katika sura ya 3:28, mistari michache baadaye. Kwa maana mtu huhesabiwa haki kwa imani katika Kristo mbali na matendo ya sheria.

Na swali ni, Paulo alimaanisha nini kwa kauli hiyo? Alimaanisha nini kwamba haki huja tu kwa imani katika Kristo na sio kwa matendo ya sheria? Na kwa nini Paulo alikuwa na hakika kwamba huwezi kuwa mwadilifu kwa sheria, lakini tu kwa imani katika Kristo? Kwa nini Paulo alikuwa na hakika kwamba kushika sheria hakuwezi kuleta wokovu, lakini imani tu katika Yesu Kristo? Tunaelezeaje tofauti hii kati ya kuhesabiwa haki au mwadilifu kwa imani katika Kristo na sio kwa matendo ya sheria? Jinsi unavyojibu swali hilo, tena, kurudi mwanzo wetu wa kuzungumza juu ya Warumi, jinsi unavyojibu swali hilo inategemea zaidi ya kitu chochote juu ya jinsi ulivyolelewa na kufundishwa kusoma kitabu cha Warumi. Mtu wa kwanza, wacha nione, mmoja wa watu wa kwanza kushindana na swali hili kwa muda mrefu kwamba, na sipaswi kusema lazima mtu wa kwanza kushindana nalo, lakini labda yule ambaye wengi wenu mna deni la shukrani, ni Martin Luther. Na hiyo ni kwa sababu Luther alisoma hii, Warumi, na akasema jinsi unavyoelewa kuwa tofauti ndio shida, shida ya kutegemea sheria ni uhalali.

Hiyo ni kujaribu kupata wokovu wa Mungu kwa kufanya matendo mema. Kwa hivyo kile Paulo anasema dhidi ya wakati huo, wakati anasema huwezi kuhesabiwa haki au

huwezi kuokolewa kwa kushika sheria, lakini tu kwa imani katika Kristo, Paulo anajibu sheria. Anasema hakuna mtu anayeweza kuokolewa kwa kufanya matendo mema.

Huwezi kuifanya. Huwezi kufanya kazi ya kutosha kupata na kustahili kibali cha Mungu. Kwa hivyo, chaguo pekee ni kuacha matendo mema na kumwamini Yesu Kristo tu, kuwa na imani katika Yesu Kristo na kifo chake msalabani na ufufuo wake kwa wokovu wako na kuhesabiwa haki kwako.

Tutazungumza zaidi juu ya neno kuhalalisha au kuhesabiwa haki baadaye. Lakini Luther alikuwa na hakika kwamba Paulo alikuwa akizungumzia suala la uhalali aliposema huwezi kuokolewa kwa matendo ya sheria, lakini kwa imani tu. Hiyo ni, huwezi kupata kibali cha Mungu.

Huwezi kuokolewa kwa kufanya matendo mema, lakini tu kwa kuacha hiyo na kuacha hiyo na kumwamini Yesu Kristo tu. Kwa hivyo ni wangapi kati yenu mmesoma Warumi kama hiyo au ndivyo mnavyofikiria? Kuna wachache wenu, sawa? Ikiwa, tena, ukifanya hivyo, umeathiriwa moja kwa moja na Martin Luther.

Na zaidi ya mtu yeyote, urithi wake wa kusoma Warumi umeathiri jinsi tumefundishwa kuisoma leo. Sasa, huu ni maoni ya Martin Luther juu ya Warumi kwamba Paulo anapambana na uhalali, tena, sababu kuu ambayo sheria haiwezi kuhalalisha ni kwamba hakuna mtu anayeweza kuifanya. Hatuwezi kupata kibali cha Mungu.

Tatizo ambalo Paulo anashughulikia ni kujaribu kupata kibali cha Mungu kwa kushika sheria. Na huwezi kufanya hivyo. Hakuna mtu anayeweza kushika amri za Mungu kwa kiwango kinachohitajika.

Hakuna mtu anayeweza kuiweka kikamilifu. Sisi sote tunapungukiwa. Kwa hiyo, njia pekee ni kumwamini Kristo na kifo chake na kazi yake msalabani.

Mtazamo huo ulitawala hadi, kwa kweli, hadi karne ya 20. Wakati katika miaka ya 1970, msomi anayeitwa EP Sanders. Unachohitaji kujua ni jina la mwisho Sanders.

E.P. Sanders. Kwa hivyo, hii ni, tena, miaka mia kadhaa baadaye, Sanders anakuja na alipinga njia ya Martin Luther ya kusoma Warumi. Kwa wazi, Martin Luther hakuwepo tena kujitetea.

Lakini alipinga njia ya Luther na kusema, hapana, Luther hakumwelewa Paulo. Luther alikuwa akisoma hali yake mwenyewe kwa Paulo. Na hiyo ni, ikiwa unakumbuka, Luther alilelewa katika hali ambayo aliangalia karibu na kanisa lake na alifikiri kwamba walikuwa halali sana na walitegemea kununua msamaha na hii na ile.

Na alizidi kuchanganyikiwa na hilo na kutokuwa na uwezo wake. Na ni kwa njia hiyo kwamba alikabiliwa upya na ujumbe huu wa, unaweza kuona ni kwanini wakati angesoma aya, hauokolewi kwa matendo ya sheria, lakini imani katika Kristo. Kwamba angelinganisha hiyo na hali yake mwenyewe.

Hapana, hatujaokolewa na matendo mema tunayofanya. Hatuokolewi kwa kujaribu kupata kibali cha Mungu, lakini tu kwa neema ya Mungu na kupitia imani katika Yesu Kristo. Lakini Sanders alisema, hapana, Luther na wale ambao wamemfuata hawajazingatia Agano la Kale na fasihi ya Uyahudi.

Kumbuka, tulizungumza kidogo juu ya fasihi zingine za Uyahudi, kama Mishnah, na tulitaja vipande vichache vya fasihi, Talmud, nk. Kweli, alisema, unaposoma fasihi, Wayahudi katika karne ya kwanza na katika Agano la Kale hawakuwa halali. Hawakufikiri kwamba walipata kibali cha Mungu kwa kutii sheria ya Musa.

Sanders alisema, badala yake, walidhani, kila Myahudi angefikiri kwamba umeokolewa kwa neema ya Mungu. Ni Mungu aliyekuokoa na kukuokoa. Ilikuwa ni tendo la neema ya Mungu kwamba alikuokoa.

Ambapo sheria iliingia ni njia tu ya kuonyesha utii wako kwa Mungu. Kutii sheria hakukuingia ndani. Neema tu, neema ya Mungu, na imani ilikuingiza ndani.

Lakini kilichokuweka hapo ni utii kwa sheria. Na kwa hivyo neno gnomism. Hiyo ni, mbilikimo kimsingi ni matendo ya sheria ambayo yalikuwa jibu kwa neema ya Mungu.

Matendo ya sheria yalionyesha tu jinsi watu wa Mungu walipaswa kuishi. Wale ambao walikuwa wamekuwa, tunaweza kusema leo, waliokolewa kwa neema, wale ambao walikuwa wamepata neema ya Mungu kama watu wa Mungu, Wayahudi basi wangeelezea hilo na kuendeleza hilo kupitia utii wa sheria. Tena, aliita mbilikimo huo.

Kweli, mbilikimo wa agano, lakini kumbuka tu neno mbilikimo. Inaunda sambamba nzuri na uhalali. Kwa hivyo mbilikimo inamaanisha kwamba sheria ilifanya kazi kuelezea jinsi Wayahudi walipaswa kuishi kama watu wa Mungu.

Na kwa hivyo, alisema shida pekee ambayo Paulo alikuwa nayo na sheria wakati huo haikuwa kwamba ilikuwa ya kisheria. Shida pekee ilikuwa kwamba haikuwa ya Kikristo. Kristo alikuwa tayari amekuja.

Kwa hivyo, alisema na kuja kwa Kristo, sheria sio lazima tena kuamua ni nani watu wa Mungu. Kimsingi, hilo lilikuwa pendekezo la Sanders. Kwa hivyo, Paulo hasemi dhidi ya Wayahudi hawa wa kisheria ambao wanajaribu kupata kibali cha Mungu kwa kuweka orodha ya sheria na kanuni.

Wangefikiri kwamba waliokolewa kwa neema ya Mungu, na wangeshika sheria kama njia ya kubaki kama watu wa Mungu, kuishi maisha yao kama Wayahudi. Kwa hivyo, wakati Paulo anasema haujaokolewa kwa matendo ya sheria, lakini kwa imani katika Kristo, kimsingi kile anachosema, sasa kwa kuwa Kristo amekuja, sheria haichukui jukumu tena. Huyu alikuwa Sanders.

Sasa kuna kipande kimoja zaidi kwenye fumbo. Mtu mwingine alikuja aitwaye James Dunn, msomi wa Uingereza. Na akasema Sanders alikuwa sahihi kwamba Wayahudi hawakuwa wahalali hawa baridi, wagumu ambao tumewafanya wawe.

Wote walikuwa wakijaribu kupata kibali cha Mungu na walifikiri kwamba kwa namna fulani wangeweza kufanya matendo mema ya kutosha kumpendeza Mungu na kwamba hilo ndilo lingewaokoa. Lakini badala yake, alisema Sanders alikuwa sahihi. Wayahudi walidhani kwamba waliokolewa kwa neema ya Mungu.

Na sheria wakati huo ilikuwa njia tu ya kudumisha hilo na kuelezea utambulisho wao kama watu wa Mungu. Lakini Paulo alikuwa amekasirisha nini sana? Kweli, jibu la Dunn lilikuwa shida ambayo Paulo alikuwa akishughulikia haikuwa uhalali, la Martin Luther, kujaribu kupata kibali cha Mungu. Wala shida haikuwa mbilikimo tu.

Lakini alisema shida ilikuwa utaifa. Hiyo ni, shida ilikuwa kwa kuzingatia sheria, Wayahudi walikuwa wakiunganisha kwa karibu sana ahadi za wokovu na kuwa Myahudi. Kwa maneno mengine, ugumu ulikuwa Wayahudi walikuwa wakiwatenga watu wa mataifa kwa kuzingatia sheria, kwa kuifanya sheria kuwa sababu.

Ili wasitumie sheria kupata kibali cha Mungu. Walikuwa wakitumia sheria kuwatenga watu wa mataifa kimsingi na kuonyesha kwamba watu wa kweli wa Mungu ni wale walio katika agano na Musa, na wanashika sheria ya Musa. Hilo ndilo linalonitambulisha kama watu wa Mungu.

Kwa hivyo, ikiwa hutatii sheria ya Musa, unakosa alama kuu ya utambulisho. Unakosa kipengele muhimu kinachokuashiria kama watu wa Mungu. Kwa hivyo, shida wakati huo ilikuwa utaifa.

Ahadi za Mungu, ahadi za wokovu zilihusishwa sana na sheria ya Musa na kuwa Myahudi. Na Paulo anataka kuondoa hiyo na kufungua ahadi za kujumuisha sio Wayahudi tu bali Mataifa pia. Kwa hivyo, shida kimsingi ni ya kitaifa, sio ya kisheria kama Luther alivyofikiria.

Karibu, kwa maana, nyuma ya mgongo wao kulikuwa na snook. Nadhani nilikosea yote, lakini hawatafanya hivyo. Hapo ni kweli.

Kuna, ingawa pengine, pengine kanisa la Roma lingekuwa la Kiyahudi, kungekuwa na Wayahudi na Mataifa. Kwa kweli, na hiyo ni mawazo mazuri sana, nadhani unafikiria kwa njia sahihi, ni nini hii ingesema, haswa kwa Wayahudi wasio Wakristo, uwezekano mkubwa Paulo anahutubia, angekuwa akihutubia Wayahudi Wakristo wakati huu, ambao ni wa kanisa. Na asante kwa kufafanua hilo.

Na kwa kweli, jambo moja la kupendeza ni nyingi, tunafikiria, vizuri, Wayahudi njia yote huko Roma. Lakini ndio, hii ni kitu ambacho wasomi huita diaspora au mtawanyiko. Wayahudi, kulikuwa na jamii zenye nguvu za Kiyahudi katika miji mingi ambayo Paulo alihutubia.

Hata huko Korintho, Paulo anatuambia kwamba huko Korintho, katika Wakorintho, katika Matendo, tunasoma juu ya hilo. Wengi wa miji hii, pamoja na Roma, ingekuwa na idadi kubwa ya Wayahudi. Kwa hivyo hilo ni swali zuri sana.

Uwezekano mkubwa zaidi, Paulo anahutubia kanisa ambalo ni la Kiyahudi na la Mataifa. Na ugumu unaweza kuwa kwa Wayahudi bado wanataka kushikamana na sheria ya Agano la Kale kama alama yao ya utambulisho, kulingana na Dunn, na kisha kutaka Mataifa kufuata nyayo na pia kushika sheria ya Musa. Kwa hivyo tena, hii ndiyo ambayo mara nyingi huitwa mtazamo mpya au sura mpya juu ya Paulo, au aina ya Paulo ilifanyiwa marekebisho makubwa tangu wakati wa Martin Luther.

Na sasa kwa kuwa anaonekana kama sio, Paulo anaonekana kama hatuambii kwamba unahitaji kuacha kujaribu kupata wokovu wako kwa kufanya matendo mengi mema kadri uwezavyo. Badala yake, shida ni tofauti sana, anawaambia Wayahudi wanahitaji kuacha kuwatenga Mataifa kwa kupunguza injili kwa wale tu wanaoshika sheria. Njia nyingine ya kuiangalia, haswa Luther na Sanders-Dunn, sura mpya, Sanders na Dunn ni aina ya sura mpya.

Kwa kweli, Dunn, nadhani, ndiye wa kwanza kutumia neno mtazamo mpya au sura mpya juu ya Paulo. Njia nyingine ya kuiangalia ni hii, ni shida, kulingana na njia ya zamani ambayo kimsingi ninapendekeza Luther na njia mpya ni Sanders na Dunn. Kulingana na njia ya zamani, shida ambayo Paulo alikuwa akizungumzia ilikuwa kutokuwa na uwezo wa kibinadamu kushika sheria kwa sababu ya dhambi.

Kwa hivyo, wakati Paulo anasema huwezi kuhesabiwa haki na matendo ya sheria, kwa nini? Kulingana na Luther, kwa sababu ya dhambi, hakuna mtu anayeweza kushika sheria kwa kiwango kinachohitajika. Ikiwa ungetaka kuokolewa kwa kushika sheria, itabidi uiweke kikamilifu. Kwa sababu ya dhambi zote, hakuna mtu anayeweza kufanya hivyo.

Kwa hivyo, ni uhalali kujaribu kupata kibali cha Mungu kwa kushika sheria. Na kwa hivyo, chaguo pekee ni imani katika Yesu Kristo. Kwa hivyo, shida kuu ilikuwa uwezo wa mwanadamu kushika sheria kwa sababu ya dhambi.

Kulingana na mtazamo mpya, shida kuu sio uwezo wa mwanadamu na dhambi. Shida kuu ilikuwa kutengwa kwa Kiyahudi. Hiyo ni, Wayahudi waliwatenga Mataifa kwa kuunganisha sana ahadi za Mungu za wokovu na sheria ya Musa, kuwa Myahudi.

Kwa hivyo, ukiondoa Mataifa. Njia nyingine ya kuwalinganisha ni kuona kwamba wote wawili wanashughulikia maswali tofauti. Kulingana na Luther, alisema swali ambalo Paulo alikuwa akihutubia lilikuwa, ni vipi mwenye dhambi anafanywa haki mbele ya Mungu mtakatifu? Kama mwenye dhambi ambaye anasimama mbele za Mungu mtakatifu, ninawekwa haki? Ninawezaje kuingia katika uhusiano na Mungu mtakatifu? Kwa hivyo, lengo ni wima.

Wakati chini ya mtazamo mpya na Dunne na Sanders, wanasema, hapana, hilo sio swali kuu ambalo Paul anajibu. Paulo badala yake anajibu, Je, Mataifa na Wayahudi walihusianaje? Je, Mataifa walijumuishwaje katika watu wa Mungu? Je, wanapaswa kushika sheria? Je, wanapaswa kuishi maisha kama Myahudi? Na hatimaye, lengo ni tofauti. Kulingana na Luther, lengo lilikuwa la mtu binafsi zaidi.

Tena, mimi kama mwenye dhambi ninasimamaje mbele za Mungu mtakatifu? Wakati mtazamo mpya ni wa jumuiya zaidi. Sio juu ya watu binafsi wanaohusiana na Mungu. Ni juu ya Wayahudi na Mataifa wanaohusiana na kila mmoja.

Inamaanisha nini kuwa wa watu wa kweli wa Mungu? Kwa msingi gani Mataifa watajumuishwa katika watu mmoja wa Mungu? Dunne aliona kimsingi mbili. James Dunne aliona sheria haswa kulingana na kile alichokiita beji za utambulisho au alama. Hiyo ni sheria ilionekana kama tohara hasa kwa wanaume, hasa sheria za Sabato na chakula.

Hayo ndiyo mambo ambayo yaliwatambulisha Wayahudi kama watu wa Mungu. Iliwatofautisha na Mataifa. Na kwa hivyo tena, wakati Paulo anasema hakuna mtu anayeweza kuokolewa kwa kushika sheria, kimsingi anachosema ni kwamba wokovu hauwezi kuzuiliwa na alama hizi za utambulisho.

Kuwa wa watu wa Mungu sio tu kuwa wa taifa la Kiyahudi na kutii sheria. Na kujitambulisha na beji hizi, beji hizi za utambulisho, kama vile tohara na sheria za chakula, n.k. Lakini sasa inakuja tu kwa imani katika Yesu Kristo.

Kwa hivyo, ikiwa inategemea Yesu Kristo, basi Wayahudi na Mataifa sasa wanaweza kuwa watu wa Mungu kwa usawa. Nzuri. Kwa hivyo, unaona tofauti kati ya njia hizi mbili? Tena, mtu ni wa kibinafsi sana.

Ninawezaje kusimamaje mbele za Mungu mtakatifu? Sio kwa sheria, sio kwa kupata kibali cha Mungu kwa kufanya matendo mema, lakini tu kwa imani katika Kristo. Wakati mwingine anasema, hapana, hapana, suala ni ni nani watu wa kweli wa

Mungu? Je, watu wa Mataifa watakubaliwaje kama watu wa Mungu? Je, wanapaswa kushika sheria ya Musa? Au Je, Mataifa wanaweza kuwa watu wa Mungu? Je, wanaweza kujumuishwa hata mbali na sheria ya Musa? Hilo ndilo tatizo ambalo Mtazamo Mpya ulisema Paulo alikuwa akihutubia katika Warumi. Kwa hivyo, nadhani unajiuliza, sawa, tutamfuata nani? Suluhisho linalowezezekana ni, tena, nashangaa kwa nini lazima tuwaondoe mmoja wao.

Kwa hivyo, nitakuwa Mtazamo Mpya na sitatenga. Nitawajumuisha wote wawili. Kwa hivyo, kwa upande mmoja, nadhani Mtazamo Mpya labda ni sahihi kwamba Paulo anashughulikia suala la uhusiano wa Wayahudi na Mataifa.

Kutengwa kwa Kiyahudi ni shida. Kuwalazimisha Mataifa kushika sheria ya Musa kama ishara kwamba wao ni wa watu wa kweli wa Mungu ni suala ambalo Paulo anashughulikia. Kwa hivyo, nadhani tunaweza kukubaliana na Mtazamo Mpya.

Na kwa hakika, hatupaswi kuonyesha kila Myahudi wa mwisho kama mwanasheria baridi katika Agano Jipya. Kwa mtazamo huo, Mtazamo Mpya labda umeipata sawa, kwani Paulo anashughulikia suala hilo. Watu wa kweli wa Mungu ni akina nani? Kwa msingi gani Mataifa watajumuishwa katika watu wa Mungu? Je, wanapaswa kuishi maisha kama Myahudi? Je, wanapaswa kushika sheria ya Musa kama alama ya utambulisho inayowaashiria na kuwatofautisha kama watu wa Mungu? Walakini, katika kushughulikia suala hili, suala hili, kwa maoni yangu, ni sehemu ya suala lingine.

Suala hili la watu wa kweli wa Mungu ni akina nani, ni kwa msingi gani Mataifa watakuwa wa watu wa Mungu, unapoanza kuuliza maswali hayo, hiyo ni sehemu ya suala lingine, ni nini kinachohitajika kwa wokovu? Je, imani katika Yesu Kristo inatosha, au lazima mtu ategemee sheria ya Musa? Au tunaweza kusema kazi nyingine yoyote ambayo ingemtofautisha mtu kama watu wa Mungu. Jinsi gani mtu... Kwa hivyo, Wayahudi na Mataifa wanahusianaje? Ni nini kinachohitajika kuwa wa watu wa Mungu? Kile kinachohitajika kwa Mataifa, ikiwa ni wa watu wa Mungu, kinazua tu suala kubwa zaidi. Mtu anasimamaje mbele za Mungu mtakatifu? Kwa hivyo, nadhani, katika kesi hii, Luter alikuwa sahihi pia.

Kwa hivyo, nadhani jibu sahihi na njia sahihi ya kusoma Warumi, kwa maoni yangu, ni kuona njia zote mbili, na mitazamo yote miwili ikishughulikiwa katika kitabu chote cha Warumi. Na kwa hivyo, tutaiangalia kwa njia hiyo na kuisoma kutoka kwa mtazamo huo. Na suala hili, tena, litakuja kwa ukali vile vile katika kitabu cha Wagalatia.

Sawa, kuna vifungu vichache ambavyo nataka kuangalia kwa undani zaidi katika Warumi lakini uwe na wikendi njema na nitakuona Jumatatu. Kwaheri.

Hii ni Historia na Fasihi ya Agano Jipya ya Dk. Dave Mathewson, hotuba ya 14 juu ya Paulo Mpya na Mkale na Utangulizi wa Kitabu cha Warumi.